

Espai Fita 0: l'enclavament llivienç al descobert

El Museu de Llívia inaugurarà enguany l'Espai Fita 0: frontera, enclavament i memòria, si les obres pendents compleixen els terminis establerts. Aquesta iniciativa del museu llivienç neix l'any 2021, amb la redacció del nou pla estratègic del Museu de Llívia, que inclou un tema narratiu nou en l'exposició permanent: la frontera i l'enclavament.

Text i fotos > **JORDI PARDINILLA**, periodista

Era ben estrany que una de les singularitats de Llívia —una vila catalana envoltada per l'Estat francès, fruit del Tractat dels Pirineus de 1659— no estigués degudament explicada als ulls dels visitants i dels veïns mateixos. Oimés quan aquesta realitat geogràfica és un dels seus atractius turístics. L'Espai Fita 0 omplirà aquest buit i aprofitarà l'oportunitat per explicar la peculiaritat de la frontera a Llívia i també la

incidència en l'entorn, com és la comarca de la Cerdanya, dividida arran de l'esmentat tractat signat pels reis de Castella i França.

Cal deixar dit, seguint aquest fil argumental, que l'any 1980 la Generalitat de Catalunya —en aquell moment Max Cahner n'era el conseller de Cultura— va idear una xarxa de museus comarcals, amb Llívia com a equipament destacat en el cas de la Cerdanya. Doncs bé, ja en aquell moment se sug-

geria que el museu llivienç dedicués les exposicions permanents a la ciutat romana i els treballs d'arqueologia, a la farmàcia Esteve i, també, a l'enclavament i la frontera.

Què és l'Espai Fita 0?

L'Espai Fita 0, dotat de la tecnologia museística més moderna —amb l'ús dels formats digitals, audiovisuals i interactius— permetrà al visitant un viatge immersiu que convertirà la visita



>> Una de les visites guiades a les fites de Llívia, en una activitat organitzada pel Museu de Llívia, en la darrereria de 2023.



>> La torre de Bernat de So, seu del futur Espai Fita O, al maig d'enguany.

en una experiència interessant. El nou equipament del Museu de Llívia s'ubicarà als baixos de la torre de Bernat de So, una edificació militar del segle XVI que ha tingut diferents funcions i usos al llarg dels anys. La façana de l'edifici i la terrassa superior adjacent es van restaurar l'any 2022.

L'exposició «Espai Fita 0: frontera, enclavament i memòria» mostrarà i explicarà la frontera des de vessants diferents: històrica, cultural, econòmica, social i política. I ho farà, en part, recollint la memòria oral i documental que els veïns i les veïnes de Llívia i la Cerdanya hagin aportat al projecte. De fet, en aquest procés de creació, el projecte ha estat participatiu i ha comptat des del primer moment amb l'opinió dels ciutadans. Aquest 2025, els tèc-



>> El director del Museu de Llívia, Gerard Cunill, i Lluís Tor, de Can Carbonell de Gorguja, recuperen la fita que presidirà l'entrada del museu nou.

nicos del museu han enregistrat en vídeo diferents veïns i veïnes predisposats a explicar les seves experiències entorn de la frontera, unes imatges que possiblement formaran part del conjunt d'audiovisuals de l'exposició. També s'ha recollit material gràcies a les donacions d'objectes, com ara documents o fotografies.

«Volem resoldre aquesta inquietud que té la gent que ens visita i que volen saber per què Llívia és un enclavament», explica el director del Museu de Llívia, Gerard Cunill. «L'Espai Fita Zero és un punt d'inici, com el punt quilomètric de les carreteres, que marca un centre i el principi d'un recorregut històric i, en el nostre cas, real, amb la visita a l'equipament i les fites que hi ha en el territori», afegeix Cunill. Les persones que ho vulguin, gràcies a una audioguia i el suport de material imprès, podran fer una ruta circular i visitar de la fita 14 a la 21. També es programaran visites guiades. En aquesta ruta, s'aprofitarà per destacar la rellevància econòmica i social d'uns masos i cases de pagès amb terres a ambdues bandes de la Cerdanya, com han estat can Carbonell i el mas Travis.

I l'espai també tindrà la mirada posada en el paisatge, inspirat en l'estudi elaborat per l'Observatori del Paisatge que, entre altres conclusions, posa de

manifest el valor d'un paisatge comú cerdà, més enllà d'unes fronteres.

El director del Museu de Llívia manifesta que en el procés de creació del nou espai museístic s'han buscat referències en altres equipaments, com ara el Museu dels Tres Països (Alemanya, França i Suïssa), a Lörrach. O els memorials de l'exili de la Jonquera i de Ribesaltes.

El cost del projecte al final serà d'uns 250.000 euros, amb el suport econòmic de la Generalitat de Catalunya (Departament de Cultura i Direcció General de Memòria Democràtica del Departament de Justícia), l'Institut per al Desenvolupament i la Promoció de l'Alt Pirineu i Aran (IDAPA), la Diputació de Girona i l'Ajuntament de Llívia. «En el recorregut d'aquesta aventura hem comptat amb la col·laboració dels veïns, però, òbviament, des del punt de vista tècnic hem disposat de l'assessorament de professionals externs, com ara la museògrafa Lúcia Antúnez o la consultora Margarida Loran», diu Cunill.

Els responsables del museu voldrien fer coincidir la inauguració del nou equipament amb la data de signatura del Tractat dels Pirineus: el 7 de novembre. Però això només podrà ser una realitat si tots els esforços que s'hi dediquen no pateixen entrebancs d'última hora.

La frontera i el contraban al Museu de la Cerdanya, a Santa Llocaia

El Museu de la Cerdanya és a Santa Llocaia, a la Cerdanya oriental. És reconegut com a museu de França des de 1997. Ocupa l'interior del mas de Cal Mateu,

una antiga casa de pagès cerdana declarada monument històric. Aquest equipament museístic, molt centrat en la història i l'etnologia, va obrir les portes l'any 1992. Algunes de les seves ex-

posicions permanents són dedicades, precisament, a la frontera, les duanes i el contraban. Són unes exposicions recents, que s'han posat a l'abast del públic ara fa menys de deu anys.